

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austriackiego.

Część CXVI.

wydana i rozesłana dnia 4 Września 1850.

335.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 13. Lipca 1850,

do 1) namiestnika niższej Austrii, 2) Czech, 3) Styrii, 4) Morawii i 5) szefa krajowego w Galicji,

którem się wydaje przepis względem przypuszczenia prywatnych docentów i nauczycieli z rządu nieustanowionych, lecz tylko przypuszczonych po technicznych instytutach, tudzież względem ich uprawnienia do wystawiania zaświadczeń co do postępu przy egzaminach okazanego.

Ponieważ wedle istniejących co do studyów przepisów, tak po technicznych instytutach, jak też po uniwersytetach, dopuszczają się prywatni docenci, przy tychże instytutach zaś zaświadczenia frekwencyjne potrzebom uczniów nie zawsze odpowiadają, lecz wielu z nich rocznym albo semestralnym egzaminom się poddają, przeto — względem prywatnych docentów i nauczycieli z rządu nieustanowionych, lecz tylko przypuszczonych po technicznych instytutach, — rozporządza się co następuje:

1. Prywatni docenci mogą być przypuszczeni tylko przy naukowych, nie zaś przy takowych zawodach, których przedmiotem jest sztuka lub biegłość. Do tychto ostatnich mają się także liczyć żyjące języki, o ile nauka w takowych, jak to z reguły przy technicznych instytutach się dzieje, udzielaną bywa nie z naukowego stanowiska, ale raczej i najwłaściwiej dla użytku praktycznego.

2. Ubiegający się o prywatną docenturę, poddać się mają aktowi habilitacyjnemu (usposobienia) wedle przepisów ministeryalnego rozporządzenia z dnia 19. Grudnia 1848. do L. 8175/2212 *).

3. Prywatni docenci, w skutek udatnego aktu habilitacyjnego do trzymania odczytów przypuszczeni, uprawnieni są do wystawiania zaświadczeń frekwencyjnych, a nawet, gdyby tego żądano, i do wystawiania prywatnych zaświadczeń względem postępu swych uczniów. Zaświadczenia frekwencyjne, mają być przez dyrektora instytutu spólnie podpisane.

*) W tomie uzupełniającym dziennika praw państwa, Nr. 37.

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für die

Kaiserthum Oesterreich,

CXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. September 1850.

335.

Verordnung des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 13. Juli 1850,

für 1. den Statthalter von Niederösterreich, 2. Böhmen, 3. Steiermark, 4. Mähren und 5. den Landeschef von Galizien,

wodurch eine Vorschrift über die Zulassung von Privatdocenten, und vom Staate nicht bestellter, sondern nur zugelassener Lehrer an technischen Instituten, sowie über deren Berechtigung zur Ausstellung von Fortgangs- (Prüfungs-) Zeugnissen erlassen wird.

Da nach den bestehenden Studienvorschriften an technischen Instituten sowie an Universitäten Privatdocenten zulässig sind, bei diesen Instituten aber dem Bedürfnisse der Schüler nicht immer Frequentationszeugnisse genügen, sondern viele von ihnen sich den bestehenden Annual- oder Semestralprüfungen unterziehen, so wird rücksichtlich der Privatdocenten und vom Staate nicht bestellter, sondern nur zugelassener Lehrer an technischen Instituten Folgendes verordnet:

1. Privatdocenten können nur bei wissenschaftlichen, nicht aber bei Fächern zugelassen werden, welche eine Kunst oder Fertigkeit zum Gegenstande haben. Zu diesen Letzteren sind auch die lebenden Sprachen zu zählen, in soferne der Unterricht in denselben, wie diess an technischen Instituten in der Regel der Fall ist, nicht vom wissenschaftlichen Standpunkte aus, sondern zunächst für den praktischen Gebrauch ertheilt wird.

2. Diejenigen, welche eine Privatdocentur anstreben, haben sich dem Habilitirungsacte nach den Vorschriften der Ministerialverordnung vom 19. December 1848, Z. 8175-2212*), zu unterziehen.

3. Privatdocenten, welche in Folge des gelungenen Habilitirungsactes zur Abhaltung von Vorlesungen zugelassen werden, sind berechtigt, Frequentationszeugnisse und auch allenfalls gewünschte Privatzeugnisse über den Fortgang ihrer Zuhörer auszustellen. Die Frequentationszeugnisse sind vom Director des Institutes gegenzuzeichnen.

*) Im Ergänzungsbande des Reichsgesetzblattes Nr. 37.

4. Wydanie publicznie uwierzytelnionych zaświadczeń postępu, ze strony dyrekcji instytutu tylko na podstawie egzaminów, przedsięwziętych przez rzeczywistych profesorów w instytucie, nastąpić może.

5. Dla zawodu, którego przedmiotem jest sztuka albo biegłość, i do którego w wyż (pod Nr. 1^{szym}) namienionym kierunku, także policzone być mają języki żyjące, dostatecznym jest po technicznych instytutach jeden nauczyciel, dla tego też z reguły odrzucane być mają prośby o przypuszczenie do udzielania owej nauki, dla której już znajduje się w instytucie z rządu ustanowiony albo przypuszczony nauczyciel. Tylko w przypadku, gdyby się niewątpliwie ukazywała potrzeba drugiego nauczyciela, co każdą razą dokładnie ma być udowodnionem, można względ wziąć i na drugiego kompetenta, i, po przedsięwzięciu aktu habilitacyjnego (usposobienia), założyć do ministerstwa wnioski na przypuszczenie onegoż.

6. Tylko nauczyciele, z rządu ustanowieni, mogą przedsiębrać egzamina rządowo-ważne, i wystawiać publicznie uwierzytelnione zaświadczenia postępu.

7. Gdyby się požądaniem lub potrzebnem ukazywało przedsiębranie egzaminów i wystawianie publicznie uwierzytelnionych zaświadczeń postępu przez prywatnego docenta albo przypuszczonego nauczyciela, natenczas winna dyrekcya instytutu na drodze przepisanej, założyć oddzielne ku temu należycie poparte wnioski:

Co pan . . . . .

co do 1. dyrekcji politechnicznego instytutu we Wiedniu;

co do 2. dyrekcji stanowo-technicznej instytutu w Pradze, na drodze stanowego wydziału krajowego;

co do 3. dyrekcji stanowego zakładu „Joanneum” w Gracu na drodze stanowego wydziału krajowego;

co do 4. dyrekcji technicznego zakładu naukowego w Bernie;

co do 6. dyrekcji technicznej akademii we Lwowie;

dla wszystkich udzielić racysz do ścisłego zachowania

Thun m. p.

336.

Rozządzenie ministerstwa handlu z dnia 16. Sierpnia 1850,

obowiązujące dla wszystkich krajów koronnych, w których moc ma ustawa gminna z d. 17. Marca 1849,

którem się reguluje uwolnienie od portoryum co do przelożonych gmin.

Ministryum handlu, przemysłu i budowli publicznych, widzi się spowodowanem w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych rozporządzić co następuje:

We wszystkich krajach koronnych, w których moc ma ustawa gminna z dnia 17. Marca 1849. (ob. tom uzupełniający dziennika praw państwa Nr. 170), przelożonych gmin tak między sobą, jak w stycznościach z władzami państwa, co się tyeze urzędowych spraw poruczonego gminom zakresu działalności, przyznaje się uwolnienie od portoryum przy poczcie listowej i wozowej pod tym warunkiem, ażeby poselki pieczęcią urzędową zamknięte, na adresie zaś wyszczególnieniem odsełającego przelo-

4. Die Ausstellung öffentlich beglaubigter Fortgangszeugnisse von Seite der Institutsdirection kann nur auf Grund von Prüfungen erfolgen, die von wirklichen Professoren des Institutes vorgenommen werden.

5. Für ein Fach, welches eine Kunst oder Fertigkeit zum Gegenstande hat, wozu in der oben (Nr. 1) angeführten Richtung auch die lebenden Sprachen zu zählen sind, wird an technischen Instituten Ein Lehrer genügen; desshalb sind Gesuche um Zulassung zur Ertheilung solchen Unterrichts, wenn ein bereits vom Staate bestellter oder zugelassener Lehrer am Institute vorhanden ist, in der Regel abzuweisen. Nur im Falle sich das Bedürfniss eines zweiten Lehrers unzweifelhaft herausstellt, was jedenfalls genau nachzuweisen seyn wird, kann auf einen zweiten Bewerber Rücksicht genommen, und nach Vornahme des Habilitirungsactes dessen Zulassung bei dem Ministerium in Antrag gebracht werden.

6. Nur vom Staate bestellte Lehrer können staatsgiltige Prüfungen vornehmen und öffentlich beglaubigte Fortgangszeugnisse ausstellen.

7. Im Falle die Vornahme von Prüfungen und die Ausstellung von öffentlich beglaubigten Fortgangszeugnissen durch einen Privatdocenten oder zugelassenen Lehrer als wünschenswerth oder nothwendig erscheinen sollte, hat die Institutsdirection im vorgeschriebenen Wege abgesonderte gehörig motivirte Anträge darüber zu stellen.

Welches Euere . . .

ad 1. der Direction des polytechnischen Institutes zu Wien;

ad 2. der Direction des ständisch-technischen Institutes in Prag im Wege des ständischen Landesausschusses;

ad 3. der Direction des ständischen Joanneums in Gratz im Wege des ständischen Landesausschusses;

ad 4. der Direction der technischen Lehranstalt in Brünn;

ad 5. der Direction der technischen Akademie in Lemberg;

an Alle zur genauen Darnachachtung eröffnen wollen.

Thun m. p.

336.

Erlass des Handelsministeriums vom 16. August 1850,

wirksam für alle Kronländer, in welchen das Gemeindegesetz vom 17. März 1849 Gültigkeit hat, wodurch die Portofreiheit rücksichtlich der Gemeindevorstände geregelt wird.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten findet sich im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern zu nachstehender Verordnung bestimmt:

In allen Kronländern, in welchen das Gemeindegesetz vom 17. März 1849 (Ergänzungsband des Reichsgesetzblattes vom J. 1849, Nr. 170) Gültigkeit hat, wird den Gemeindevorständen unter sich und im Verkehre mit den Staatsbehörden in den ämtlichen Angelegenheiten des, den Gemeinden übertragenen Wirkungskreises die Portofreiheit bei der Brief- und Fahrpost unter der Bedingung zugestanden, dass die Sendungen mit dem Amtssiegel verschlossen, auf der Adresse aber mit der Angabe der absendenden Gemeindevorsteherung oder

zeństwa gminy, albo odsyłającej władzy państwa wraz z nadmienieniem. „ex offio w poruczonym zakresie działalności“ albo też: „ex offio w sprawach państwa“ oznaczone były.

Co się tycze nadużycia tego uwolnienia od portoryum, ważność mają powszechnie przeciw temu ustanowione karne przepisy.

Korespondencya władz i przełożeńst w gminnych z pojedynczymi gminnymi członkami, tudzież korespondencya, wynikająca z naturalnego działania zakresu gmin, zostaje do opłaty portoryum zobowiązana.

Bruck m. p.

337.

Rozządzenie ministerstwa handlu z dnia 25. Sierpnia 1850,

oznaczające sposób wystawiania receptisów pocztowych w sprawach protestów wekslowych.

Zgodnie z paragrafami 45—46. powszechnej ustawy wekslowej z dnia 25. Stycznia 1850., poleca się wszystkim władzom pocztowym i urzędom, aby przy podawaniu listów zarekomendowanych w sprawach protestów wekslowych, któreto listy jako takie na adresie oznaczone być muszą, tak w podawczym jak też w retour-recepisie (jeżeli kto takowego żąda), zamieszczali zupełną firmę, albo imię i przeczisko adresata, wedle tego, jak brzmi adresa listu, tudzież na odwrotnej stronie receptisu podawczego zupełną firmę albo imię i przeczisko podawcy. Podawcy zaś listu takowego, wskazać się winno, aby stosownie do §. 15. porządku poczty listowej, na stronie pieczęci zarekomendowanego listu, zamieścił swe zupełne nazwisko albo firmę.

Bruck m. p.

338.

Rozządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 26. Sierpnia 1850,

obowiązujące dla wszystkich krajów koronnych, dla których ustawa postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850. w wykonaniu stoi,

zatwierdzające rozporządzenie z dnia 3. Sierpnia t. r. *) o przyspieszyc się mającym utworzeniu list przysięgłych.

Najwyższą uchwałą d^{to} Ischl 19. Sierpnia 1850, raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. Mość, następnie zatwierdzić rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. Sierpnia 1850., zgodnie z ministerstwem spraw wewnętrznych wydane, tyczące się przyspieszenia utworzenia list przysięgłych.

Co do powszechnej podaje się wiadomości.

Schmerling m. p.

*) W części CVIII. dziennika praw państwa Nro 324

Staatsbehörde und der Anmerkung „ex offio im übertrageneu Wirkungskreise“ oder auch „ex offio in Staatsangelegenheiten“ bezeichnet sei.

Rücksichtlich des Missbrauches dieser Postfreiheit haben die allgemein hiefür bestimmten Strafvorschriften zu gelten.

Die Correspondenz der Behörden und der Gemeindevorstände mit einzelnen Gemeindegliedern, sowie die aus dem natürlichen Wirkungskreise der Gemeinden entspringende Correspondenz bleibt postpflichtig.

Bruck m. p.

337.

Erlass des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 25. August 1850,

über die Art der Ausstellung der Postrecepisse in Wechselprotest-Angelegenheiten.

Im Einklange mit den §§. 45 und 46 der allgemeinen Wechselordnung vom 25. Jänner 1850 werden sämmtliche Postbehörden und Aemter angewiesen, bei Aufgaben von recommandirten Briefen in Wechselprotest-Angelegenheiten, welche Briefe als solche auf der Adresse bezeichnet seyn müssen, sowohl in dem Aufgabs- als in dem Retourrecepisse (wenn ein solches verlangt wird), die vollständige Firma, oder den Vor- und Zunamen des Adressaten, je nachdem die Adresse des Briefes lautet, ferner auf der Rückseite des Aufgabsrecepisses die vollständige Firma oder den Vor- und Zunamen des Aufgebers anzuschreiben. Der Aufgeber eines solchen Briefes ist aber zu verhalten, nach §. 15 der Briefpostordnung auf der Siegelseite des recommandirten Briefes seinen vollen Namen (oder die Firma) anzusetzen.

Bruck m. p.

338.

Erlass des Justizministeriums vom 26. August 1850,

wirksam für alle Kronländer, in welchen die Strafprocessordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht, wodurch die kaiserliche Entschliessung kundgemacht wird, womit die Verordnung vom 3. August d. J. *) über die zu beschleunigende Bildung der Geschwornenlisten genehmigt wird.

Seine Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vdo. Ischl am 19. August 1850, die von dem Justizministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern erlassene Verordnung vom 3. August 1850, die Beschleunigung der Bildung der Geschwornenlisten betreffend, nachträglich zu genehmigen geruht.

Diess wird hiemit allgemein bekannt gemacht.

Schmerling m. p.

*) Im CVIII. Stücke des Reichsgesetzblattes Nr. 321.

Sprostowanie omyłek druku.

W części:	Nro:	stronnic:	zamiast:	popraw:
„ XXII;	50;	506 pod lit. n:	indossamentu,	indossamenta,
„ LXVIII;	219;	923 i 924:	pierwszemu, z Bożej &	pierwszemu, a po nim Je-
		w trzecim wier-		go Następcy z Najjaśniej-
		szu każdej z 3 ^{ch}		szego' Domu „Habsburg
		rot przysięgi.		Lothringen,“ z Bożej &
„ LXXII;	235;	940 pod lit. e;	Do tłumaczenia tak na	Do tłumaczenia tak na je-
			język łaciński i gree-	zyk łaciński jak z łacińskie-
			ki jak z łacińskiego &	go i greckiego &
LXXXVIII;	260;	116!:	(instrukcyja dla & §.	(organiczna ustawa dla &
			19).	§. 19, w dzienniku praw
				państwa Nr. 56.)

Erlaß des Justizministeriums vom 20. August 1850.

Dieß wird hienü allgemein bekannt gemacht, daß die im 1. Bande des Justizministeriums vom 19. August 1850, Nr. 12, veröffentlichten, die von dem Justizministerium im Jahre 1849, die Beseitigung der Bildung der Geschworenengerichte betreffend, nachträglich zu beschleunigen gerath.

Dieß wird hienü allgemein bekannt gemacht, daß die im 1. Bande des Justizministeriums vom 19. August 1850, Nr. 12, veröffentlichten, die von dem Justizministerium im Jahre 1849, die Beseitigung der Bildung der Geschworenengerichte betreffend, nachträglich zu beschleunigen gerath.

Druckfehler - Verzeichniß.

- a) *Im XVII. Stücke, Nr. 25 (die Strafprocessordnung vom 17. Jänner 1850 enthaltend), soll es Seite 379, §. 444. zweite Zeile statt: „um die Uebertretung“ richtig „um die Ueberweisung“ heissen.*
- b) *Im XXII. Stücke, Nr. 50, ist in der Tarifspost Nr. 102, Seite 574, lit. n, zwischen den zwei Worten „Indossuments und Bürgschaften“ irrig ein Abtheilungszeichen statt eines Beistriches eingeschoben worden. Es soll daher richtig heissen: „Indossaments. Bürgschaften“.*
- c) *Im LXVIII. Stücke, Nr. 219, sind in den drei Eidesformeln nach dem Namen Seiner Majestät des Kaisers Franz Joseph die aus Versehen weggebliebenen Worte einzuschalten: „und nach Demselben Höchstdessen Thronfolger aus dem Durchlauchtigsten Hause Habsburg - Lothringen“.*
- d) *Im LXXII. Stücke, Nr. 235, soll es Seite 940 unter sechstens, lit. c, statt: „zum Uebersetzen in das Lateinische und das Griechische und aus dem Lateinischen etc. etc. vielmehr heissen: „zum übersetzen in das Lateinische und aus dem Lateinischen und dem Griechischen etc. etc.“*
- e) *Im LXXXVIII. Stücke, Nr. 260, ist unrichtig der §. 19 der Instruction für die Landesschulbehörde citirt. Dieses Citat hat sich vielmehr auf den §. 19 der organischen Verordnung für die Landesschulbehörden (Reichsgesetzblatt Nr. 56) zu beziehen.*
- f) *Im CXI. Stücke, Nr. 328, ist §. 19, lit. a. statt der Worte „statt einer der drei Richter etc.“ vielmehr zu lesen „statt eines der drei Richter etc.“*

